

הסורים ביצעו מיתקפה מוגבלת

והשתלטו על הר הלבנון - מה הלאה?

ספטמבר השחור 2

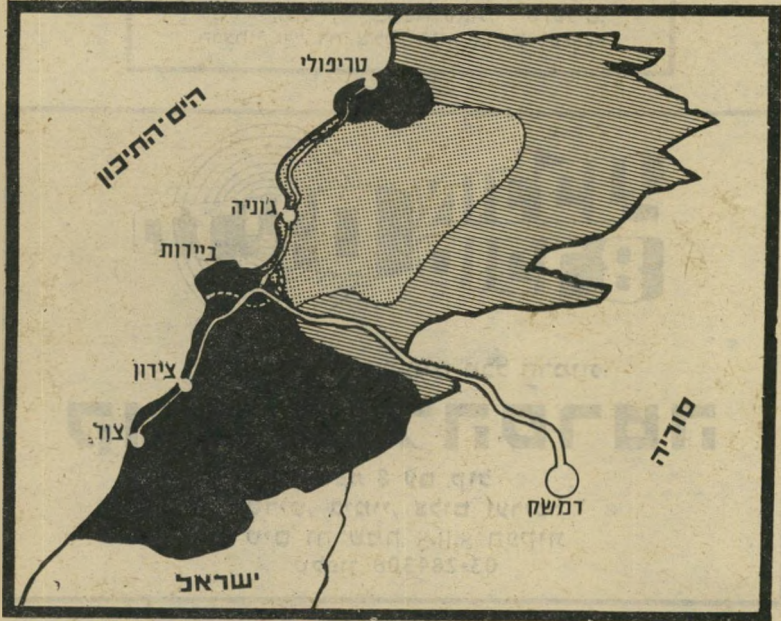
אסד מוכן להיעזר במימסד זה להשגת מטרותיו שהן, אך אין הוא מוכן להגיש לו את לבנון על מגש של כסף.

עראפאת לא נפל

גם תיקווה אחרת של קברניטי ירושלים נבדתה, לפרישה. מזה זמן רב ממתנים בצמרת ישראל לנפילת יאסר עראפאת כימעט בכל יום. שמועות שונות על תסיסה בקרב אש"ף, על אכזבה מהנהגתו של עראפאת, על השתלטות יסודות פרוסוריים וכו', התהלכו במסדרונות המשרדים הממשליים בישראל.

הנטייה הישראלית המסורתית, להחליף את המציאות במישאלות-לב, נעזרת במידה רבה על-ידי שידורי התחנות הנוצריות בלבנון. המנהלות מערכה של לוחמה פסיכולוגית בשיטות הפרימיטיביות ביותר. הן ממציאות מדי יום סיפורים על ויכוחים סוערים בהנהגת אש"ף, על השמצות והדחות הדדיות, על עריקה והתמוטטות בכוחות הפלסטיניים — כל זה כדי לעודד תהליכים כאלה. בעולם אין איש מתייחס ברצינות לסיפורים אלה, והעיתונאים הזרים בלבנון מקפידים לשים זה בצד זה את גירסות כל הצדדים ולמסור דיווח אחראי. לא כן האנשים המכונים "כתבנו לעניינים ערביים" בכלי התקשורת הישראליים. שהם ברובם אנשים פרימיטיביים בעצמם, שונאי ערבים והולכים בתלם ההסברה הרשמית. אלה מפרסמים מדי יום את התשפוכת של התעמולה הנוצרית בהנאה ובאמונה. שהרי היא מתאימה בדיוק למישאלות הלב של ממשלת ישראל.

גם בשטח זה קיים שיתוף פעולה אוטומטי בין המימסד הנוצרי לבין ממשלת-ישראל. לשמועות אלה לא היה כל בסיס מציאותי. הן דומות לתיקות לנפילתו הקרובה

אשף ■ נוצרים ■ סורים

ח'אוד סכמאטי

זה מראה באופן כללי את חלוקת לבנון לשלוש תת-מדינות, כפי שנוצרו כעת. במרכז המדינה, מצפון לדרום, רכס הרי הלבנון, שממנו גורש הצבא הפלסטיני במיתקפה האחרונה, כדי לפתוח את הדרך בין המובלעת הנוצרית לבין דמשק, בציר שהוא פנוי משלגים בחורף.

של גמאל עבד-אל-נאצר, שהתהלכו בשעתו בירושלים, אחרי מפלתו המוחצת במלחמת ששת-הימים (ולפני כן, אחרי מפלתו הצבאית במיבצע-קדש). נאצר לא נפל, כי העם המצרי הבין שדווקא בשעת חולשה ותבוסה יש להתאחד מסביב למנהיג המסוגל לשמור על האחדות. אותו הדבר מתרחש עכשיו באש"ף.

עראפאת לא נחלש. להיפך: מול פני ההתקפה הצבאית והמדינית המוחצת, הנערכת על אש"ף כימעט בכל רחבי העולם, למן הגטו הפלסטיני בכוויית ועד למסדרונות האו"ם, מבינים כל הפעילים הפלסטיניים שיש להתאחד מסביב להנהיגה הקיימת.

הנהיגה זו מורכבת מראשי תנועת פתח, שהם גם ראשי אש"ף. היא התחזקה ביגול כמה גורמים:

● האירגון החזק ביותר שהתחברה בעבר בפתח באש"ף, אדיעיקה הפרו-סורית, מחוסר למעשה.

עם פתיחת המלחמה הגלוייה בין סוריה ואש"ף, היה ברור לכל כי אל-צעיקה הוא אירגון-קוויולונגים סורי. הפלסטינים בעלי-ההכרה שבקרב אל-צעיקה עברו לצבא אש"ף, האחרים שייכים עתה בגלוי לכוחות הסוריים, ואיבדו את הקשר עם ההמונים (המשך בעמוד 20)

ז' הו הסוף! עלץ פקיד בכיר בירושלים, כאשר שמע ברדיו כי כוחות סוריה והימין הנוצרי בלבנון פתחו במיתקפה כללית בהר-הלבנון.

"הסוף", כפי שהצטייר בעיניו: מיתקפה כוללת ברחבי לבנון, כיבוש השטח הנמצא בשליטת אש"ף והשמאל המוסלמי, חיסול אש"ף ככוח עצמאי.

אולם הפקיד דיבר מבלי לדעת את העובדות הצבאיות והמדיניות. מה שאירע השבוע בהר-הלבנון עדיין רחוק מן הסוף שהוא ייחזק לו.

מיתקפה מוגבלת

נ שיא סוריה, חאפז אל-אסד, הוא אדם זהיר. אין הוא אוהב להסתכן בקפיצות הרפתקניות. הוא קובע לעצמו יעדים מצומצמים, שהם בתחום האפשרי.

בשבועות האחרונים הציב אסד לעצמו מטרה מיידית: להשתלט על מרכז הר-הלבנון. הדבר דרוש לו כדי להבטיח את הדרך הראשית דמשק-ביירות, לשחרר את צבאו מן האיום המידי מצד כוחות אש"ף, שהתבצרו בציר מרכזי זה. מטרה שנייה: להבטיח לבעלי-בריתו, אנשי הימין הנוצרי, את השליטה במחוז מרכזי זה, שבו יש ריכוז-אוכלוסייה נוצרי והשייך, באופן טיבעי, למיגור הנוצרי של לבנון המחר-לקת-למעשה.

עיתוי ההתקפה לא היה מיקרי, והוא קשור בחורף הממשמש ובא. הדרכים המובילות מן המובלעת הנוצרית לעבר סוריה עוברות במעברי הרים, שהם מושלגים וחסומים במשך חודשי החורף. הסורים חששו שמא הפלסטינים עלולים לנצל חודשים אלה כדי להנחית מכה על המובלעת הנוצרית. היה צורך לפתוח ציר תנועה שאינו נחסם על-ידי השלגים, והדבר אכן נעשה במהלך המיתקפה.

תחילה ניסה אסד להשיג את יעדו בדרך של משאומתן, דחין וסחיטה. הוא איים על אש"ף במיתקפה, אם לא ייסוג מאיזור זה. אולם אש"ף השיב בהצעה נגדית: ש'ני הצדדים ייסוגו מהר-הלבנון. המחוז יהווה מעין איזור-חץ בין צבאות אש"ף ואש"ף.

התביעה הרגיזה את אסד. הוא החליט החלטה פשוטה: ליצור עובדה מוגמרת בשטח. לסלק את אש"ף בכוח מן האיזור שממנו נתבקשו הכוחות הפלסטיניים לסגת מרצונם.

זה בדיוק מה שאירע השבוע: אחרי הכנה תותחנית מוחצת (בתנאי לבנון) תקפו הטנקים הסוריים ממזרח, הכוחות הנוצריים מערב. הצבא הפלסטיני נשבר בין לשונות הצבת. הר-הלבנון נפל בידי הצבא הסורי, שהבטיח לעצמו את רוב הקטעים של הכביש המוביל לביירות.

מדינת אש"ף קיימת

א וזה מיתקפה זו היתה, מלכתחילה, מוגבלת. הדבר השתקף בריכוז הכוחות הסוריים: הוא הספיק למיתקפה מוחצת מוגבלת, אך לא למיתקפה כללית על המדינה-בדרך של אש"ף.

עם סיום המיתקפה, נשארה המפה הכללית של לבנון כמו שהיתה קודם-לכן: ● קיימת מדינה אש"ף-מיתקפית השולטת באיזור שבין גבול ישראל ובין כביש דמשק-ביירות. נמזה העיקרי הוא צידון. מדינה זו שולטת גם במערב ביירות, ויש לה מובלעת נוספת בצפון, סביב העיר המוסלמית טריפולי.

המדינה הנוצרית שולטת באיזור החוף מביירות-המזרחית צפונה, ובידיה גם חלק מן ההר.

● המדינה הלבנונית השלישית, המסופחת למעשה לסוריה, שזר לטת בכניקעה המזרחית של לבנון, והיא כוללת עתה גם את מרכז ההר ואת מרבית הדרך לביירות.

מדוע אין הסורים מנסים לכבוש את כל השטחים המוחזקים בידי אש"ף והמוסלמים? לצורך זה דרושים כוחות גדולים, וייתכן כן, לדעת אסד, הפיכת הכרוך בכך חמור מדי.

אך יש גם מניעה פוליטית. המילחמה בצבא הפלסטיני מטילה על מישטרו של אסד עומס מדיני-נפשי כבד מאד. הצבא הסורי הוא צבא אידיאולוגי. הוא חונך לשינאה גנאית לישראל, וכל חייל יודע שמטרתו העליונה היא לשחרר את אדמת פלסטין הכבושה ולהחזירה לעם הפלסטיני. קשה מאד להסביר לחייל זה שלשם כך צריכים, קודם כל, להרוג אחים-פלסטינים, ולנהל מלחמה נגד אש"ף.

גורם פסיכולוגי זה מסביר את רוב מוגבלותו של אסד בהרפתקה הלבנונית. המושג: רסן זעיר מוכן 40 אלתף הרוגי המילחמה הלבנונית נמנו מודי הצבא הסורי. נראה שבכך זה משתדל מאד להימנע מחרג — בניגוד לנוצרים, הששים למיבצעו שחיטה המונית.

סיבה נוספת להתאפקות הסורית: כדי להגשים את המטרה העליונה של כינון סוריה-רבתי, זקוק אסד ללבנון חלשה ומחולקת. על-פי העיקרון המקודש של "הפרד ומשול", אין הוא מעוניין בחיסול צד אחד, שייתן לצד השני מישקל-ייתר.

אין ספק שאסד שונא בלבו את המימסד הנוצרי הימני, המסמל את כל הדברים הנתעבים בעיני המישטר הסורי: בלגנות, עדתיות דתית, התנכרות לאידיאל הכללי-ערבי ולשאיפה הכלל-סורית. ריאקציה חברתית קיצונית ששלטון של קומץ בעלי-הון מושחתים.